

CONTEXTUL LINGVISTIC ȘI EXTRALINGVISTIC
AL AFLUXULUI DE ANGLICISME/AMERICANISME
ÎN LIMBA RUSĂ
DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XXI-LEA

Lect.univ.dr. Luiza-Maria OLTEANU

It is well-known the fact that the process of loaning from a foreign language is more or less characteristic of any period in the history of a language. In the same line, the vocabulary, as the sum of the words belonging to a language, mirrors the reality, being a good indicator of any social, political or cultural changes of its users. Thus, the lexical luggage is constantly expanding, acquiring new words which refer to new objects, phenomena, processes and concepts. The last decades of the 20th century witnessed the influence of English on Russian as being proportionally higher than the influence of other languages. Consequently, the English loanwords have become an outstanding characteristic of contemporary Russian.

Este renumit faptul că procesul împrumuturilor dintr-o limbă străină este caracteristic, într-o măsură mai mică sau mai mare, tuturor perioadelor de dezvoltare a unei limbi. Nici mai puțin adevărat nu este faptul că lexicul, ca totalitate a cuvintelor dintr-o limbă, oglindește realitatea, reacționând la schimbările sociale, politice și culturale ale purtătorilor acestuia. Astfel, bagajul lexical se îmbogățește continuu cu noi cuvinte ce desemnează noi obiecte, fenomene, procese și concepte. Lexicul însuși poate funcționa fiind indicator al schimbărilor și transformărilor ce au loc în viața societății.

În ultimele decenii ale secolului al XX-lea, influența limbii engleze asupra limbii ruse contemporane este proporțional semnificativ față de influența elementelor lexicale din alte limbi. În acest sens, împrumuturile englezești reprezintă o caracteristică relevantă a dezvoltării limbii ruse actuale. Specificul asimilării anglicismelor în perioada amintită constă în faptul că expansiunea mass-media a dus la diminuarea etapei de „scris” a limbii. Prin urmare, totul este oral, se pronunță și acest aspect are ca rezultat imediat adaptarea gramaticală rapidă a cuvântului. Astfel, cuvintele de proveniență englezească se înscriu rapid în paradigmele derivaționale ale limbii ruse.

În urma cercetării fenomenelor lingvistice din punct de vedere al însușirii anglicismelor în limba rusă de la începutul secolului al XXI-lea, considerăm a fi interesant de remarcat principalele motive posibile care au atras și încă atrag o adevărată „expansiune” a cuvintelor englezești pe terenul lexical rusesc. După părerea noastră trebuie să ne concentrăm atenția, într-o egală măsură, asupra motivelor și fenomenului.

Se știe că printre lingviști se duc astăzi discuții aprinse. Puriștii se concentrează asupra dispariției limbii ruse „curate”. Este evident însă faptul că limba este o parte dinamică a vieții noastre. La nivel lingvistic cel mai repede și cel mai clar se resimt modificările ce au loc în toate domeniile existenței noastre. Dar, în același timp, este cunoscut faptul că sistemul lexical este cel mai greu de controlat și de modelat, în ciuda tuturor eforturilor oamenilor de litere, iar în zilele noastre, încercările de a păstra curat bagajul lexical se dovedesc a fi fără succes. Schimbările geopolitice, necesitatea legăturilor interculturale, fenomenul globalizării, necesitatea nominalizării noilor concepte sau specificul comunicării sunt doar câteva dintre motivele principale evidente ce duc la necesitatea construirii unui limbaj accesibil câtor mai mulți vorbitori. Alte motive secundare ar putea fi: apariția fenomenului așa-numitei „americomanii rusești”, teoria cuvântului fonetic, prestigiul social al limbii engleze în comparație cu limba rusă, creșterea numărului de vorbitori de limba engleză, bilingvismul, componenta ideosemantică, „gustul lingvistic al epocii” sau, pur și simplu, influența modei.

Contactele frecvente ce au loc în diverse domenii ale economiei, finanțelor, comerțului, afacerilor bancare, economiei de piață au avut ca rezultat o adevărată încărcare a dicționarului limbii ruse cu anglicisme/americanisme.

Pe de altă parte, situația politică instabilă nu se poate să nu-și spună cuvântul asupra conținutului semantic al limbajului politic al lexicului individual. Astfel, termenii politici, foste exotisme (парламент, президент, спикер, импичмент...) desemnează astăzi noi concepte ale sistemului de stat rusesc. În același timp, a crescut gradul de internaționalizare a acestor cuvinte, pe măsură ce s-a mărit geografia folosirii acestora nu numai în Rusia, ci și în alte foste republici ale fostei Uniuni Sovietice. Cuvinte ca парламент sau спикер reprezintă denumiri neoficiale care le depășesc prin utilizare pe cele oficiale. Așadar, în zilele noastre, politica atrage o largă răspândire a anglicismelor pe teritoriul lexical rusesc, în contextul relațiilor internaționale largite.

Activizarea intensivă a împrumuturilor în limba rusă contemporană este determinată și de modificările cardinale ce au loc în conștiința rușilor și, în special, în conștiința tinerilor. Acest motiv se bazează pe ipoteza potrivit căreia SUA reprezintă centrul de unde se lansează principalele tendințe în diverse domenii ale activității umane.

Specificitatea comunicațională este una dintre cauzele apariției noilor cuvinte și concepte, iar rolul principal în transmiterea informațiilor și în comunicare îl au, fără îndoială, mass-media.

În ultimii 15 ani, cu siguranță Rusia s-a schimbat, s-au schimbat oamenii și s-au schimbat și mass-media. Presa, radioul, televiziunea răspândesc, în mod constant, termeni noi și, astfel, limbajul comunicării în masă se dezvoltă cu un pas înainte și influențează puternic toate stilurile vorbirii. Mass-media reprezintă principala poartă de intrare a neologismelor, iar motivul de bază al acestui fenomen este faptul că mass-media transmite pe deplin dinamica oricărei limbi, acestea concentrează mai mult decât orice specificul lexicului rus contemporan, ca rezultat al orientării acestora spre actualitatea conținutului și formării lexicale.

Abaev consideră că soarta împrumuturilor, existența lor în limba-receptoare, este legată de conceptul de „mentalitate lingvistică” sau ideosemantică, „marea semantică”, apropiat de conceptul de „formă internă”. Mișcările fundamentale în viața și în concepția despre viață a poporului rus au modificat imaginea ideosemantică a multor cuvinte.

În zilele noastre, corelarea la astfel de unități lexicale este complet diferită, ceea ce demonstrează schimbările ideosemantice ale împrumuturilor de-a lungul vremii. Să luăm, spre exemplu, cuvântul „бизнес” (business), cel care trezește emoții pozitive în rândul multor vorbitori. Deosebirile fundamentale în „evaluarea” neologismului se nivelează, iar în conștiința rușilor acest cuvânt nu este asociat în primul rând cu magazine, fabrici sau mine, ci cu office-urile unde se fac marile afaceri.

După părerea lui V.G. Kostomarov, alte motive ale aflului masiv de anglicisme în limba rusă reprezintă influența modei și chiar gustul lingvistic al societății dintr-un anumit moment al existenței acesteia. În general, oamenii evită efortul suplimentar acolo unde se pot descurca și fără acesta.

Cu toate acestea, împrumuturile lingvistice sunt procese lexicale normale, iar dacă o anumită parte a acestor anglicisme se fixează în limba literară, aceasta este doar o reflectare a situației limbii ruse într-un anumit moment al dezvoltării acesteia. Astăzi, noi încă ne aflăm în interiorul procesului de expansiune a americomaniei și, desigur, societatea rusă reacționează la acesta diferit. Limba, ca orice alt sistem, are propriile sale legi și mijloace de funcționare. După cum reiese și din experiența perioadelor anterioare, cel mai bine ar fi să judecăm beneficiile expansiunii lingvistice cu trecerea timpului, după ce sistemul lingvistic dat și-a însușit deja și aprofundat noul material lingvistic, înlăturând ceea ce nu îi este necesar și păstrând ceea ce îi este util. Se pare că, momentan, nu ne rămâne decât să analizăm acest proces din cât mai multe puncte de vedere.

Bibliografie

- Акуленко, В.В., *Две заметки об интернациональной лексике и терминологии*. Учён. зап. Харьков. ун-та, 1962 // Труды филол. факультета, т.10.
- Алексеев, М.П., *Английский язык в России и русский язык в Англии*. Учён. зап. Ленинградского ун-та, 1944. – С. 77-134.
- Брагина, А.А., *Лексика языка и культура страны // Русский язык*, М., 1986. – С. 61-80.
- Костомаров, В.Г., *Языковой вкус эпохи. Педагогика – Пресс*, 1994. – С. 81.
- Крысин, Л.П., *Иноязычное слово в контексте современной общественной жизни // Русский язык в школе*. М., 1994, но.6. – С. 56-63.
- Максимова, Т.В., *Англицизмы-термины в современном русском языке // Вестн. Волгоград. гос. ун-та. Сер. 2, Филология*. – Волгоград, 1996. – С. 58-61.
- Овсиенко, Ю.Г., *Разговорная речь и язык современных СМИ // Материалы IX Конгресса МАПРЯЛ*, Братислава, 1999
- Пелих, Е.А., *Влияние социальных факторов на области проникновения англицизмов в русский язык // Лингвистические явления в системе языка и в тексте*. – Волгоград, 1997. – С. 102-108.
- Руденко, М.О., *К вопросу о функционировании новейших англицизмов в современной публицистике // Актуальные вопросы филологии*. – Казань, 1994. – С. 54-58.
- Хауген, Э., *Процесс заимствования // Новое в лингвистике*. М., 1972. – С. 61-81.
- Baudrillard, J., *Forget Foucault*. NY: Semiotexte, 1987.
- Baudrillard, J., *Transpolitics, Transsexuality and Transaesthetics. // Baudrillard in the Mountains*, NY and London: St Martin's, 1989.
- Contemporary Critical Theories. A Reader*, Editors: Radu Surdulescu, Bogdan Stefanescu; Department of English – University of Bucharest, 1998.
- Foucault, M., *Language, Counter-Memory, Practice*. Ithaca: Cornell University Press, 1977.
- Foucault, M., *Politics, Philosophy, Culture*. NY: Routledge, 1988.
- Hassan, Ihab, *The Postmodern Turn: Essays in Postmodern Theory and Culture*. Ohio State University Press, 1987.
- Lyons, John, *Language and Society; Language and Culture // Language and Linguistics*, Cambridge University Press, 1981. – С. 266-332.
- Lyotard, J.F., *The Postmodern Condition*. University of Minnesota Press, 1984.
- Connor, Steven, *Cultura postmodernă. O introducecere în teoriile contemporane*. Editura Meridiane, 1999.
- Dumitrescu, M., *Limba rusa contemporana – Împrumuturi (curs special)*. Bucuresti, 1984.
- Miege, Bernard, *Gândirea comunicatională*. Cartea românească, 1998. – С. 91.